

VÄRMLAND UTSIKT

GÅRDSREPORTAGE:

Dränering på Södra Högsäters gård

SAM 2013
18 APRIL!
s. 4-5

UTSIKT VÄRMLAND

UTGIVARE

Länsstyrelsen Värmland
651 86 Karlstad
054-19 70 00
varmland@lansstyrelsen.se

ANSVARIG UTGIVARE

Malin Eliasson 054-197212
malin.eliasson@lansstyrelsen.se

REDAKTION

Emma Mickelin
Roger Bergqvist
Malin Eliasson
Maria Sundqvist
Petra Umeland

FORMGIVNING

Frida Karlsson

FOTOGRAFIER

Länsstyrelsen Värmland
Sandra Kylbrant
Kjell Lundman

TRYCK

Elanders Sverige AB

UPPLAGA

4 125 ex

ISSN NR

0284-6845

PUBL.NR

2013:03

Utkommer med fyra nummer per år.

Adressregister för tidningen Utsikt ändrar vi själva. Därför är det viktigt att du meddelar adressändringar genom att ringa eller skriva till oss. Märk din post/e-post med "Lantbruk/tidningen Utsikt".

Länsstyrelsen
Värmland

EUROPEISKA UNIONEN

www.lansstyrelsen.se/varmland

NYA DJURREGLER

>> HÅRDARE REGLER FÖR NÖTKREATUR MED BARA EN ÖRONBRICKA

Från årsskiftet gäller hårdare regler angående djurmärkning på nötkreatur. Om fler än 10 procent av djuren i en nötkreatursbesättning saknar ena öronbrickan kan det leda till avdrag vid kontroll. Var därför uppmärksam på om flera djur tappat ett öronmärke och beställ då genast nya.

>> SLAKTERIET KAN FÅ RAPPORTERA DJUR

Det finns nu möjlighet för slakterier att agera ombud vid CDB-rapportering av slaktade djur. För att detta ska kunna göras måste du som djurhållare skicka en fullmakt till slakteriet. Viktigt att tänka på är att det är djurhållaren som är ansvarig för försenade rapporteringar.

Skaffa e-legitimation inför SAM 2013

E-legitimation är en personlig identifiering som du använder för att elektroniskt underteckna handlingar på nätet. Om du loggar in på SAM Internet med e-legitimation behöver du inte skicka in din underskrift på papper till länsstyrelsen. Hos Jordbruksverket kan e-legitimationen dessutom användas för att bland annat se Mina sidor och för att göra stödrettsöverföringar. Du kan även använda din e-legitimation när handlingar ska undertecknas hos andra myndigheter och företag.

E-legitimationen utfärdas av din bank eller Telia. Enklast skaffar du e-legitimation genom att gå in på www.e-legitimation.se. Där finns mera information att läsa och länkar till alla banker och till Telia. E-legitimation som du får från din bank är gratis.

Om du redan har en e-legitimation men har glömt lösenordet måste du beställa en ny. Det är enbart du själv som känner till lösenordet och ingen annan kan ändra eller nollställa det.

UTSIKT FÅR NYTT UTSEENDE

I förra numret (4/2012) skrev vi om hur arbetet med Utsikt förändrats genom åren. Tidningen firade då hela 20 år. Nu när vi gått in i 2013 tar Länsstyrelsen nya tag. Under året ska man arbeta med att stärka Länsstyrelsen Värmlands varumärke och arbeta för det vi kallar "ett ansikte utåt". Därför har tidningen

genomgått ett litet ansiktslyft, för att anpassas till vår gemensamma grafiska profil. En del av er har kanske också märkt av vårt nya utseende i annat material som kommer från oss. Utsikt kommer självklart även fortsättningsvis att sprida information och ge tips och råd för att inspirera företagare på landsbygden.

Räkna på hur stor spridningsareal du behöver med hjälp av skriften "Riktlinjer för gödsling och kalkning".

TILLRÄCKLIGT MED AREAL TILL GÖDSELN

Från årsskiftet gäller de nya reglerna med krav på spridningsareal för gödseln för alla djurägare. Den tidigare så kallade djurtätheten ersätts med en regel som begränsar tillförseln av näring till 22 kilo fosfor per hektar och år.

TEXT KAJSA LYCKE, LST VÄSTRA GÖTALANDS LÄN, 010-224 53 02

Med de nya reglerna kan det hända att din spridningsareal är för liten i förhållande till antalet djur på din gård. Räkna gärna på hur stor spridningsareal du behöver, så är du säker på att din areal räcker.

Räkna med schablonsiffror

Du kan räkna med schablonsiffror på hur mycket fosfor djuren utsöndrar. Schablonsiffrorna hittar du i bilaga 8 i föreskriften om miljöhänsyn i jordbruket (SJVFS 2004:62). I Riktlinjer för gödsling och kalkning från Jordbruksverkets finns schablonsiffror som uppdateras årligen.

Tycker du inte att de stämmer för din produktion kan du göra en stallbalans. Man räknar då på hur mycket fosfor som kommer in i stallen med foder och inköpta djur och drar sedan bort hur mycket som förs bort med sålda produkter (mjölk, kött och ägg), liv- och utslagsdjur.

Hur påverkar de nya reglerna?

Här är några räkneexempel för att se vilken effekt de nya reglerna får. Det är lite olika beroende på djurslag och produktion.

Kor

För de flesta nöter så ökar arealkravet något. Undantaget är kvigkalvar. En mjölkgård med en mjölkproduktion på 10 000 kilo mjölk per ko och år kommer att behöva drygt 25 procent mer spridningsareal efter nyår.

Har man däremot en produktion på 6 000 kilo mjölk per ko och år så kommer den gården att behöva runt 15 procent mer spridningsareal. När det gäller am- och dikobesättningar kommer kravet på spridningsareal att ökas med drygt en fjärdedel.

Fjärdrefä

För värphönsen är skillnaden marginell, både i frigående system och burar. När det gäller slaktkycklingar däremot blir ökningen drygt 20 procent.

Svin

För grisarna kommer kravet på spridningsareal att minska. Nya schablonsiffror är på gång som räknar med fytas i fodret. Räknar man med de siffrorna minskar arealkravet för suggor med 30 procent och för slaktsvin (tre omgångar per år) med nästan en fjärdedel.

Häst

I de nya reglerna gör man skillnad på häst och ponny. En häst kräver drygt 20 procent större areal, medan ponnyn kräver mindre. Tidigare var kravet 0,33 hektar per häst, nu blir det 0,41 hektar för hästen och 0,29 hektar för ponnyn.

Spridningsareal

Som spridningsareal räknas åkermark som är tillgänglig för spridning. Enkelt uttryckt är det mark som det inte är förbjudet att sprida gödsel på. Vissa stöd har spridningsförbud, till exempel träda och skyddszoner. Det kan även vara spridningsstopp av andra skäl till exempel närhet till bebyggelse eller vattendrag. Gödsel får inte spridas på naturbetesmarker, men man får räkna med den del av betesmarken som motsvarar betets andel av djurens foderstat.

För de flesta företag är inte de nya reglerna något problem. Många har mer areal än vad som krävs. Men det är bra om man räknar på det i alla fall. Tänk även på att hela spridningsarealen ska användas, minst var femte år. ♦

Vill du ha hjälp att göra en gödslingsplan eller en växtnärbalans för fosfor/kväve? Läs mer på sista sidan.

SAM-ANSÖKAN 2013

Ansökan görs via SAM Internet

Du gör din ansökan via gratis tjänsten SAM Internet. Den finns på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se/stöd. Det är enklast att logga in med e-legitimation. Då behöver du inte skicka din underskrift med posten. Det går också att logga in med lösenordet du fått i ett brev från Jordbruksverket. Loggar du in med lösenordet måste du komma ihåg att skicka in en underskriftsida till Länsstyrelsen.

Behöver du hjälp med SAM Internet?

Du kan ringa till länsstyrelsen om du har frågor. EU-slingan 054-19 72 00 är öppen mellan 9.30-12.00 och 13.00-15.00. Gör din ansökan i god tid ifall du behöver fråga om något. Från den 2 april till den 18 april går det att ringa även kvällar och helger till länsstyrelsernas gemensamma jourtelefon 036-15 60 60.

Sista ansökningsdag 18 april

Kommer ansökan in efter den 18 april minskar dina stöd med 1 procent per arbetsdag som ansökan kommer in för sent. Kommer ansökan in efter den 13 maj får du inga stöd alls 2013.

EU-slingan – ring 054-19 72 00

Vi svarar på frågor om SAM-stöden och SAM Internet. Öppen 9.30-12.00 och 13.00-15.00. Om vi inte svarar beror det på att alla telefonlinjer är upptagna. Vi tar ditt samtal så fort någon blir ledig. I början av ansökningsperioden är det lättare att komma fram.

Ny adress

Den nya adressen gäller enbart för jordbrukarstöden.

Länsstyrelsen i Värmlands län
FE 15
839 81 ÖSTERSUND

EU-slingan
054-19 72 00
(öppnar 11 mars)

Länsstyrelsernas
jourtelefon
036-15 60 60
(öppnar 2 april)

FÖRBÄTTRINGAR I SAM INTERNET 2013

Det har gjorts en hel del förbättringar i SAM Internet så att det ska vara enklare och gå snabbare att göra SAM-ansökan 2013. Här är några av de viktigaste förbättringarna.

- Ändrade block markeras med röd färg i Block- och skifteslistan. Det visas även en liten stjärna i början av raden. I rapporten Ändrade block kan man se datum för ändringen. Det finns också en ny rapport som visar block med ändrad areal som har ett åtagande.
- Förbättrad visning av fel, varningar och observera. Texterna har förbättrats och du måste godkänna de fel och varningar som finns i ansökan när du skickar in.
- Det syns tydligare om en ansökan eller ändring är inskickad.
- Du kan högerklicka med musen i kartan och få fram menyerna för block, skifte, gröda och stöd samt landskapselement.
- Totalsumma för varje stöd och region visas i rapporten Summering av areal.
- I rutan Detaljer på kartbilden visas i vilken region ett block eller skifte ligger.
- Marktyp visas även när ett skifte är markerat.
- Block- och skifteslistan är förbättrad. Jobbar du med ett block långt ner i listan så hamnar du på samma ställe efter att du sparar. Du slipper scrolla ner varje gång om du har många block och skiften.
- Information om när du blivit utloggad är förbättrad.
- Det syns i Sammanställning 2013 vem som äger en hyrd stödrätt.

På jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se/stöd hittar du fullständig information om ansökan och stödregler. Kontakta Länsstyrelsen om du inte har dator och internet så skriver vi ut den information du vill ha.

KUNDO SVARAR PÅ FRÅGOR OM SAM

Kundo är ett nytt system för att få svar på SAM-frågor. Du hittar Kundo på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se/stöd.

Klicka på "Frågor om SAM" längst ut till höger under fliken "Stöd" så öppnas en länk till Kundo. Skriv in din fråga så söker systemet om samma eller en liknande fråga redan besvarats. I så fall får du genast upp ett svar. Är du inte nöjd med svaret, eller om det inte finns några färdiga svar kan du skriva in frågan och fylla i din e-postadress. Du får då svar på e-mail inom några timmar.

Viktigt att tänka på

- Om det är första gången du söker stöd, kontakta Länsstyrelsen så att du får ett kundnummer. Vi måste också markera i kartan var du tänker söka.
- Gör din ansökan i god tid före sista ansökningsdag. Då är det lättare att få svar ifall det är något du behöver fråga om. Boka tid snarast om du vill komma till länsstyrelsens Öppet hus och låna dator för ansökan.
- Du hittar SAM Internet på www.jordbruksverket.se/saminternet. Där finns bra information om hur du gör stöd-ansökan. Klicka på "Så här gör du" i den vänstra spalten, där finns bland annat Guide till SAM Internet 2013 och instruktionsfilmer.
- Om du loggar in på SAM Internet med e-legitimation behöver du inte skicka in din underskrift på papper. Med e-legitimation kan du använda fler av Jordbruksverkets e-tjänster, till exempel stödrättsöverföring och Mina sidor. Läs mer om e-legitimation på sid 2.
- Följ checklistan som kommer upp när du öppnar SAM Internet. Se efter en gång till innan du skickar in ansökan så du inte missar något.
- För att få utbetalning av gårdsstöd måste du ha minst 4 ha jordbruksmark i din SAM-ansökan. Du måste också ha stödrätter i rätt region för minst 4 ha senast den 18 april.
- Stora delar av Värmland fick nya flygfoton till blockkartan 2012. Jordbruksverket har granskat alla block med nya flygfoton. En del block har fått ändrad areal, delats eller slagits samman. Titta noga på kartan att alla block du brukar är med. Blockidentiteter och arealer kan ha förändrats sedan förra ansökan.
- Aktivera flygfotot så blir det lättare att se om blockgränserna stämmer med verkligheten. Det gör du i rutan "Kartverktyg" i kartbilden. Där finns också knapparna för att zooma in och ut i kartan. Om du zoomar ut syns det i kartan vilket år flygfotot togs.
- Om du anser att blockets gränser inte stämmer med verkligheten ska du ändra skiftet så det blir rätt. Skriv en förklaring till ändringen under fliken "Block" som finns i bilden "Karta och skiften". Detta gäller både om blocket ska ökas eller minskas.
- Den ansökta grödkoden måste stämma med marktypen på blocket. Om du anser att den registrerade marktypen är fel måste du skriva en förklaring under fliken "Block" i bilden "Karta och skiften" och begära att blockets marktyp ska ändras.
- Tänk på att arealen i ett miljöersättningsåtagande inte ändras av sig själv om du ökar eller minskar skiftesarealen. För att öka arealen i åtagandet måste du begära utökning. Det gör du i steg 3 under fliken "Ange gröda och stöd" som finns på bilden "Karta och skiften". Ta bara med den areal som du vill att åtagandet ska utökas med. Se efter i steg 4 att den sammanlagda arealen i åtagandet stämmer.
Om du vill minska arealen i åtaganden skriver du under övriga uppgifter vilket stöd och block det gäller samt hur mycket arealen ska dras ner. Minskning av arealen i ett miljöersättningsåtagande kan medföra återkrav för tidigare år i åtagandeperioden.
- Efter att du skickat in din ansökan kan du enkelt göra ändringar i SAM Internet. Om du loggar in med e-legitimation är du klar när du skickat in ändringen. Loggar du in med lösenord måste du komma ihåg att skicka en underskriftsida till Länsstyrelsen varje gång du har gjort en ändring.
- Sista dag för ändringar är den 15 juni men vänta inte med att skicka in ändringen. Länsstyrelsen börjar med kontrollen i maj. Om vi då upptäcker något som inte stämmer så är det för sent att ändra.

ÖPPET HUS

Länsstyrelsen har öppet hus för dig som vill låna en dator för att göra SAM-ansökan. Vi finns på plats och kan hjälpa dig igång. Öppet hus riktar sig i första hand till dig som nyligen börjat använda SAM Internet eller som inte har internetuppkoppling. Du måste boka tid på 054-19 72 00. Kom ihåg att ta med ditt lösenord!

Plats och tid

Sunne, Församlingshemmet	11 mars	10.00-15.00
Ekshärad, Hembygdsgården	14 mars	10.00-15.00
Arvika, Arvikaparken	19 mars	10.00-15.00
Säffle, Majorskullen	21 mars	10.00-15.00
Årjäng, Travmuseet, Lilla konferensen	26 mars	10.00-15.00
Karlstad, Länsstyrelsen	12 mars-18 april	09.00-12.00, 13.00-15.00

Södra Högsätters gård:

Satsar på dränering

Dräneringen är en grundpelare för en fungerande växtodling. På många håll är underhållet eftersatt och det börjar bli dags att ta tag i situationen, vilket Anders och Nils-Erik Nilsson på Södra Högsätters Gård gjort – med märkbara resultat.

TEXT ANNA BJURÉUS 054-19 72 17

Att ha en dränering som fungerar märks under hela växtodlingsåret, berättar Anders.

– På våren torkar fälten upp jämnare och vid störtregn är det bara att vänta någon dag, sedan har vattnet sjunkit undan.

De senaste höstarna har tillfällena för vallskörd och tröskning varit begränsade på grund av allt regnande, då gäller det att kunna utnyttja de fönster som blir vilket är lättare när det är bra dränerat. Vi har fått mindre körskador i vallen och högre skördar både i vall och spannmål.

Obrukbar blev odlingsbar

Störst skillnad var det på mark som köptes till 2002, där 40 hektar var kraftigt försumpade.

– Efter dräneringen gick produktionen från noll till hundra procent.

Det goda resultatet inspirerade och blev startskottet för att se över dräneringsbehovet på resten av gården. Ytterligare 10 hektar gjordes strax därpå och nu dräneras 40 hektar till.

– Sedan är tanken att ta lite i taget och dränera om cirka 10-15 hektar per år efter det, berättar Anders.

Systemdikar på 12 meter

Jordarten är i huvudsak lättlera. Dräneringen har utförts med kedjegrävare på träda eller vall. På de skiften som ligger vid landsvägen har man gått upp i dimension för att dräneringen även ska kunna svälja avrinningen från vägen. Där nya rör korsar gamla sattes grusfilter.

Täckdikning ska utföras när marken har bra bärighet för att maskinerna ska ta sig fram bra och minska risken för onödig markpackning. Lämpligast brukar vara under sommaren.

– På hösten är det ofta blött och slirigt. Framåt vintern kan det gå bättre igen. Dikningsmaskinen klarar 20 centimeter tjäle, berättar Anders.

De har tidigare systemdikar på 14 meters avstånd, men väljer nu att gå ner på 12 meter.

– Det skiljde 2500 kronor per hektar i kostnad, men vi tyckte det var lika bra att köra tätare när vi ändå dikade om, förklarar Anders. På så vis har man en ytterligare förbättrad dräneringsförmåga vid kraftiga störtregn, vilka enligt experterna kommer bli allt vanligare i framtiden.

Grova ledningar och få brunnar

En målsättning i den nya täckdikningen har varit att minimera antalet brunnar. Där man dränerade 2005 finns bara en brunn på ett fält om 40 hektar. Genom att dra ihop vattnet i grövre ledningar och få större ögon minskar även risken för igenslamning.

På skiften som dränerades för länge sedan ligger brunnarna längs kantdikena och många av dem har tryckts upp, berättar Anders. Flera av dem har nu bytts mot kapade vägtrummor som håller bättre. Ute i skiften används dock de vanliga betongbrunnarna, som står emot påkörning bättre.

Anders Nilsson väljer att systemdika på 12 meters bredd för att marken lättare ska kunna ta emot kraftiga störtregn.

Täckdikningskartan - viktigt dokument

Den genomförda täckdikningen har mätts in med GPS och dokumenterats på kartor av en konsult. Dessa täckdikningskartor är mycket värdefulla dokument. De är till oerhörd hjälp om man får problem med markavvattningen, eller behöver kompletteringsdika eller nydika i framtiden.

Kostnaden varierar

Priset för nydikning varierar lite beroende på förutsättningarna. På Södra Högsäters gård har kostnaden legat på cirka 14.000 kronor per hektar för dikning på 14 meter. Dräneringen som utfördes 2005 gick dock på mer, cirka 20.000 kronor per hektar. Där användes grövre stammar i stor utsträckning vilket drog upp kostnaden.

Rensning gjorde susen

Förra våren rensades kantdiken på nästan hela gården.

– Det tog drygt två veckor för 200 hektar och var ett rejält uppyreck som gjorde stor skillnad! Det blev snabbare upptorkning på fältet, vi blev av med sumpiga hörn och fick fram dikesögonen.

– Vid plöjning brukar vi försöka ha dikesskopa med och passa på att rensa brunnarna samtidigt, säger Anders.

Vall och stallgödsel gynnar

När man 2002 fick vall i växtföljden och stallgödsel, märktes tydliga strukturskillnader.

– Att det gjort nytta för markstrukturen har varit tydligt. Jorden har blivit mycket luckrare och trevligare att bruka. Nu flyttar vi runt vallen så vi får glädje av dess positiva effekt på alla skiften, förklarar Anders. Bra markstruktur gynnar både grödans utveckling och markens vattengenomsläpplighet.

Tröskningen ger facit

Kvittot på att man satsat rätt får man vid tröskningen, avslutar Anders:

– Grödan på det nydränerade fältet och skiftet intill som är kvar att åtgärda, såg rätt lika ut när vi skulle tröska i höstas. Vid tröskningen märktes skillnaden; tanken fylldes mycket fortare på det nydränerade!♦

MISSA INTE!

Miss inte seminariedagen "Jordbruk i ett blötare klimat" på Lillerud fredag **den 15 mars**, där fokus kommer ligga på dränering, markavvattning och översvämningsberedskap inom jordbruk. Läs mer om temadagen på kurssidorna längre bak i tidningen.

GÅRDSFAKTA

Södra Högsäters Gård i Gillberga är en gammal släktgård. Den drivs av Anders Nilsson och hans far Nils-Erik Nilsson. Ett generationsskifte pågår, där Anders håller på att ta över. Anders är den trettonde generationen på gården. Efter att ha varit ren växtodlingsgård sedan 60-talet köpte man år 2002 till granngården och började även med nötköttproduktion.

Odlar

300 hektar, varav 40 hektar arrende. Ekologiska vallar 100 hektar Utsädesodling 200 hektar Kravcertifierad spannmål, som i huvudsak är utsädesodlingar

Djur

Produktion av konventionella mjölkkrastjurar, 300 stycken. Köper spannmål till tjurarna.

Aktuell

Har dikat om 50 hektar åkermark och rensat 200 hektar kantdiken. Dränerar nu ytterligare 40 hektar.

KVALITETSMÄRKTA VÄRMLANDSLEDER

Äntligen har Värmland tagit ett gemensamt grepp i syfte att skapa en hållbar vandringsdestination. Jäveröleden i Karlstads kommun och Järnleden i Kristinehamns kommun har tilldelats kvalitetsmärknings VÄRMLANDSLED.

TEXT YLVA GUSTAFSSON, HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPET 054-54 56 05

Jäveröleden går runt hela ön, 17 kilometer. Det finns genvägar som erbjuder kortare vandringar på 3 eller 10 kilometer. Svårighetsgraden är medel. Vandringsleden tar dig till både stränder, skogar och beteshagar. Till Jäverön åker du bilfärja, egen båt eller sommartid båtbus från Karlstads centrum. På Jäverö gård finns café, restaurang, boende mm. Läs mer på www.karlstad.se

Vandringsturism

Vandring är en av de populäraste aktiviteterna, som lockar utländska turister till svensk landsbygd. En ny studie från Tillväxtverket visar att 20 procent av utländska flerdagsbesökare har vandrat i skog och berg. Turistbyråer i Värmland bekräftar att vandringsleder är den mest efterfrågade

aktiviteten. Den internationella vandrings-turismen handlar om att gästen sover i en säng, äter på restaurang och vandrar bekväma dagsturer, med eller utan guide.

Kvalitetsmärkning

Intresset för vandringsturism ökar stadigt, men statusen på vandringslederna i Värmland har varierat. Om vandraren tvingas vända för att en bro har rasat eller ledmarkeringen upphör, då förstörs ryktet för hela Värmland som vandringsdestination. Därför har föreningen Värmlandsleder tagit initiativet att kvalitetsmärka vandringsleder.

Flera kommuner och föreningar arbetar nu hårt med kvalitetsförbättringar på sina vandringsleder. Det är föreningen Värm-

landsleders styrelse som beslutar vilka leder som blir kvalitetsmärkta. Järnleden och Jäveröleden uppfyller föreningens kvalitets-kriterier. Kriterierna handlar om att ha bra avtal med markägare och att information till vandrare skall ske på ett likartat sätt, t.ex. kartsymboler och beskrivning av svårighetsgrader.

Informationen skall även riktas till gäster från andra länder, vilket innebär översättningar till engelska och tyska. Slutligen är skötselplaner och förvaltning en avgörande bedömningsgrund.

Lederna skall vara välskötta. Föreningen har utfört kontroller i fält och granskat alla papper. Kontrollerna skall upprepas vart tredje år och däremellan krävs egenkontroll. ♦

Dags att se över lagringskapaciteten?

SKARPARE REGLER FÖR STALLGÖDSELSPRIDNING FRÅN 2014

Den senaste översynen av nitratkänsliga områden i Sverige har lett till att bland annat även inbegripa delar av södra Värmland. I huvuddrag innebär det skarpare regler kring lagring och spridning av stallgödsel och dokumentation kring detta.

TEXT ANNA BJURÉUS 054-19 72 17

EU:S NITRATDIREKTIV

Enligt EU:s nitratdirektiv ska varje medlemsland identifiera områden där det finns vatten som är känsliga för kväveföreningar och även ha särskilda åtgärdsprogram för dessa.

Sedan tidigare ingår södra Sveriges kustområden, Mälardalen och området runt södra Väneren. Områdena ses över vart fjärde år och från och med januari 2013 har delar av Värmland utpekats. Reglerna gäller skarpt från och med januari 2014.

Delar av södra Värmland har pekats ut som nitratkänsligt område (mörka området på kartan).

REGLER I KÄNSLIGT OMRÅDE

Datum

- Spridningsförbud 1 november - 28 februari
- Spridning under perioden 1 augusti - 31 oktober endast i växande gröda eller inför höstsådd. Fastgödsel (ej fjäderfä) får dock spridas under oktober om den brukas ned inom 12 timmar.

Övrigt

- Sprid inte mer kväve än vad grödan behöver. Hänsyn ska tas till stallgödselets långtidseffekt, förfruktseffekt, eventuell mulljord samt årets stallgödsel. Detta ska dokumenteras.
- Sprid inte på snötäckt mark.
- Sprid inte på frusen vattenmättad eller översvämmad mark.
- Sprid inte närmare än 2 meter från kant som gränsar till vattendrag eller sjö.
- Sprid inte på lutande mark (mer än 10 procent) som gränsar till vattendrag eller sjö.

REGLER I ÖVRIGA LÄNET

(framöver gäller samma regler som nu)

Datum

- Under perioden 1 december - 28 februari är det inte tillåtet att sprida stallgödsel och urin på åkermark om man inte kan bruka ner det samma dag.
- Resten av året: inga restriktioner, däremot allmänna råd (nedan).

I Jordbruksverkets allmänna råd finns följande rekommendationer:

- Gödsel bör inte spridas på frusen mark om det finns risk för ytavrinning vid nederbörd, tjällossning eller snösmältning.
- Spridning bör inte ske om gödseln riskerar att spolas ner i närliggande ytvatten eller förorena grundvatten
- Gödsel bör inte spridas om det finns risk för översvämmning.
- Gödsel bör inte spridas om marken är snötäckt.
- Gödsel bör inte spridas om det på grund av lutning finns risk för ytavrinning.

FÖRSAMLINGAR SOM BERÖRS AV DE NYA REGLERNA

KIL Alla

HAMMARÖ Alla

FORSHAGA Forshaga

GRUMS Grums, Borgvik, Ed

SUNNE Västra Ämtervik
Östra Ämtervik

KARLSTAD Karlstad domkyrkoförsamling, Norrstrand, Nyed, Alster, Nor, Segerstad, Västerstrand

SÄFFLE Säffle, Tveta, Bro, Botilsäter, Ölserud, Millesvik, Eskilsäter, Ny-Huggenäs, Kila

Mer information och detaljerade kartor hittar du på www.lansstyrelsen.se/varmland.

LÄR DIG MER

FÅRHÄLSOKVÄLL

Vi får lära oss mer om fotröta, Schmallenbergviruset, utfodringsrelaterade sjukdomar mm, allt förmedlat av fårhälsöveterinär Ulrika König. Ett bra tillfälle att ta del av det senaste från Fårhälsovården.

Tid: 25 mars, kl 18.00-21.00

Plats: Länsstyrelsen, Karlstad

Kostnad: 150 kr (exkl moms)

Frågor: Petra Umeland, LSTS

Anmälan: Senast 18 mars via Kompass (kod 18294) eller Petra Umeland, LSTS

FÅRKURS FÖR NYSTARTARE

För dig som funderar på att starta eller just har startat med får. Första kvällen tar upp frågor kring utfodring, journalföring och byggnader. Andra kvällen går vi igenom grunderna för foderproduktion, fodermedel och skötsel för friskare djur.

Tid: 16 och 23 april, kl 18.00-21.00

Plats: Länsstyrelsen, Karlstad

Kostnad: 300 kr (exkl moms)

Frågor: Petra Umeland, LSTS

Anmälan: Senast 12 april via Kompass (kod 18295) eller Petra Umeland, LSTS

VÅRBRUK MED HÄST

Hästen som resurs i jordbruket. Prova att vältra, harva, köra ut gödsel och så med häst. Vad ska man tänka på när det gäller utrustingen? Mycket praktisk övning men även en del teori. Kursledare är Pelle Karlsson. Max 8 deltagare.

Målgrupp: Verksamma inom jordbruket.

Tid: 25-26 maj eller 1-2 juni (beroende på väder och vind)

Plats: Skattkärr, Karlstad

Kostnad: 300 kr (exkl moms)

Frågor: Maria Sundqvist, LSTS

Anmälan: Senast 15 maj till LSTS reception

SÄKER HÄSTHANTERING

Undvik olyckor genom att lära dig läsa hästen så att du förstår den bättre och lättare kan förutse reaktioner i olika situationer. Hästen är ett flockdjur och behöver en ledare. Ett lyckat ledarskap bygger på ett ömsesidigt förtroende. Teoripass om hästen som individ, säker hästhantering, kommunikation och ledarskap följs av praktiska övningar. Medverkande: Katrin Gunnarsson. Begränsat antal platser!

Tid: 26 april, kl 9.00-16.00

Plats: Färjestads ridklubb, Karlstad

Kostnad: 300 kr (exkl moms)

Frågor: Petra Umeland, LSTS

Anmälan: Senast 19 april via Kompass (kod 18296) eller Petra Umeland, LSTS

LANTBRUK I ETT BLÖTARE KLIMAT

Skyfall, översvämningar och blötare jordar kommer att bli vanligare i framtiden. Länsstyrelsen, LRF och Lillerudsgymnasiet anordnar ett seminarium för att öka medvetenheten gällande dränering och översvämningsfrågor. Obs! Begränsat antal platser

Ur programmet:

- Hur kommer klimatet i Värmland att förändras?
- Översvämningsrisker
- Markavvattningsföretag och rensning av diken – vad gäller juridiskt?
- Dränering – underhåll eller nydikning, kostnader och genomförande
- Markstruktur och markpackning
- Våtmarker

Tid: 15 mars, kl 9.00-15.00

Plats: Lillerudsgymnasiet, Karlstad

Kostnad: Ca 100 kr för lunch och fika (kontant betalning)

Frågor: Karin Klasa och Anna Bjuréus, LSTS

Anmälan: Senast 8 mars via Kompass (kod 18282) eller LSTS reception. Endast en person per anmälan.

FÖNSTERRENOVERING

För dig med en äldre ekonomibyggnad på landsbygden där fönstren behöver renoveras. Du får prova på alla fönsterrenoveringsmoment (dock ej målning) via renovering av egna medhavda fönster. I kursavgiften ingår skriften: Fönster – historik och råd vid renovering. Kursledare är Johan Nilsson, Henrik och Mikael Mossfeldt. Max 10 deltagare.

Tid: 12 april, kl 9.00-16.00

Plats: Storfors

Kostnad: 700 kr (inkl moms)

Frågor: Charlotta Hagberg, LSTS

Anmälan: Senast 5 april via Kompass (kod 18279) eller Charlotta Hagberg, LSTS

BUSSEXKURSION - SKOGSBRUK I ETT FÖRÄNDRAT KLIMAT

Buss med stopp vid intressanta exkursionspunkter såsom olika trädslagsförsök, skogsbränsle m.m. Målgrupp är skogsägare och aktörer inom skogsbruket. Lättare förtäring ingår.

Tillfälle 1

Tid: 21 aug, kl 9.00-15.00

Plats: Start i Gräsdalen, Karlstad

Kostnad: Kostnadsfri

Anmälan: Senast 5 aug till Monica Lundell, SKS

Tillfälle 2

Tid: 5 sept, kl 9.00-15.00

Plats: Start i Torsby

Kostnad: Kostnadsfri

Anmälan: Senast 16 aug till Monica Lundell, SKS

SKOGSTRÄFF - SKOGSBRUK OCH VATTEN

Hur ska du på ett effektivt och skonsamt sätt sköta din skog intill sjöar och vattendrag? Här har du chansen att uppdatera dina kunskaper om: Miljöhänsyn vid vattendrag; Skogsdikning (dikesrensning, skyddsdikning m.m.); Hur man undviker körskador. Målgrupp är skogsägare och aktörer inom skogsbruket. Lättare förtäring ingår.

Tillfälle 1

Tid: 30 maj, kl 12.00-16.00

Plats: Forshaga med omnejd

Kostnad: Kostnadsfri

Anmälan: Senast 6 maj till Monica Lundell, SKS

Tillfälle 2

Tid: 11 sep, kl 12.00-16.00

Plats: Syslebäck med omnejd

Kostnad: Kostnadsfri

Anmälan: Senast 26 aug till Monica Lundell, SKS

SKOGSBRUK I ETT FÖRÄNDRAT KLIMAT

Kursens syfte är att visa vilka ändrade förutsättningar skogsbruket står inför med ett förändrat klimat och vilka anpassningar man som skogsbrukare kan göra för att möta dessa förändringar.

Kursen är fördelad på två pass, varav ett inne och ett ute i skogen. Målgrupp är skogsägare och aktörer inom skogsbruket. Lättare förtäring ingår.

Tillfälle 1

Tid: 21 maj, kl 18.00-21.00 (teori) och 23 maj, kl 12.00-17.00 (ute)

Plats: Ekshärad

Kostnad: Kostnadsfri

Anmälan: Senast 6 maj till Monica Lundell, SKS

Tillfälle 2

Tid: 4 juni, kl 18.00-21.00 (teori) och 5 juni, kl 12.00-17.00 (ute)

Plats: Högboda, Kil

Kostnad: Kostnadsfri

Anmälan: Senast 20 maj till Monica Lundell, SKS

Tillfälle 3

Tid: 11 sept, kl 18.00-21.00 (teori) och 12 sept, kl 12.00-17.00 (ute)

Plats: Kristinehamn-Visnum

Kostnad: Kostnadsfri

Anmälan: Senast 26 aug till Monica Lundell, SKS

KONTAKTUPPGIFTER

Länsstyrelsen Värmland, LSTS

Anmälan via www.kompass.lrf.se sök på kod vid respektive kurs

Reception, 054-19 71 05

Charlotta Hagberg, 054-19 70 44
charlotta.hagberg@lansstyrelsen.se

Karin Klasa, 054-19 72 71
anna-karin.klasa@lansstyrelsen.se

Anna Bjuréus, 054-19 72 17
anna.bjureus@lansstyrelsen.se

Maria Sundqvist, 054-19 72 25
maria.sundqvist@lansstyrelsen.se

Malin Eliasson, 054-19 72 12
malin.eliasson@lansstyrelsen.se

Petra Umeland, 054-19 72 14
petra.umeland@lansstyrelsen.se

Skogsstyrelsen, SKS

Monica Lundell, 0560-68 99 51
monica.lundell@skogsstyrelsen.se

VILL DU ANNONSERA OM DIN KURS?

Anordnar ditt företag eller din organisation kurser inom Landsbygdsprogrammet är du välkommen att annonsera dem här. Kontakta redaktionen för mer information.

Som mottagare av denna tidning finns du med i ett adressregister hos Länsstyrelsen Värmland

POSITIV BILD AV LÄNSSTYRELSENS KONTROLLER

Under större delen av 2012 genomfördes en enkätundersökning bland de lantbrukare och hästägare där Länsstyrelsen genomfört kontroll. Syftet var att få en bild av hur de som vi kommer i kontakt med genom våra kontroller upplever det bemötande och den kompetens som våra medarbetare står för.

De kontroller som ingick i undersökningen gällde områdena arealstöd, djurmärkning, natur- och kulturmiljö, tvärvillkor samt djurskydd. I många fall kontrollerades mer än ett område vid ett och samma tillfälle. Areal- och djurskyddskontrollerna var flest till antalet och i 37 procent respektive 60 procent av de inkomna enkätsvaren ingick dessa kontrolltyper.

Enkätsvaren ger en mycket positiv bild av hur kontrollerna upplevs. Både värderingen av bemötande och kompetens hamnar to-

talt sett på 5,5 poäng på en sexgradig skala, där 1 poäng står för Inte alls nöjd och 6 poäng står för I högsta grad nöjd. Skillnaderna mellan kontrollområdena är små, men däremot kan man se en tendens till att män är något mer nöjda med bemötande och kompetens jämfört med de kvinnor som svarat.

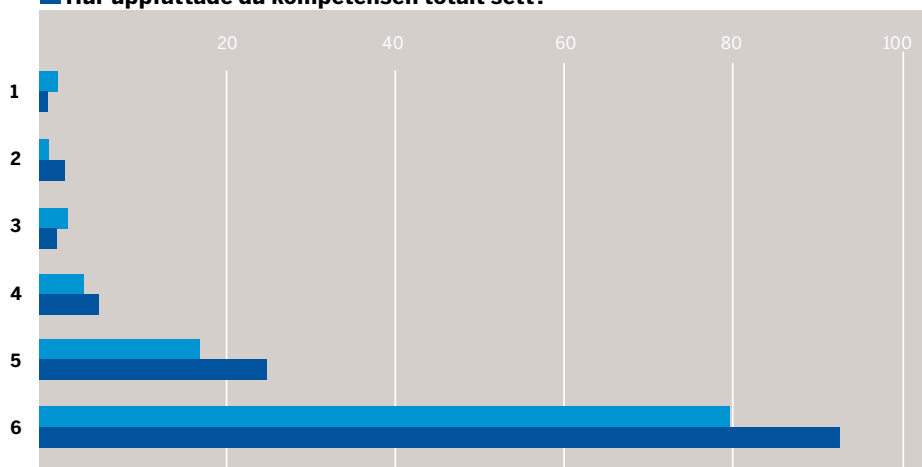
– Det är glädjande att resultaten visar att de vi möter i en kontrollsituation upplever oss som korrekta och kompetenta, tycker Torben Ericson, verksamhetschef.

– Att vi ibland upptäcker brister och att det kan få konsekvenser i form av ekonomiska sanktioner eller krav på åtgärder är inget våra kontrollanter kan göra något åt. Däremot har vi självklart ambitionen att vid alla kontakter bemöta lantbrukare och djurhållare på ett bra sätt.

Även om enkäten visar ett bra resultat, så är bemötandefrågor ett område som vi kontinuerligt arbetar med att utveckla och förbättra.

– Vi tar gärna emot synpunkter, positiva som negativa, från dig som blivit kontrollerad, det är ett viktigt bidrag till vårt fortsatta arbete, säger Torben Ericson. ♦

Hur uppfattade du bemötandet totalt sett? Hur uppfattade du kompetensen totalt sett?

Fördelning i procent av inkomna svar på den sexgradiga skalan.

KONTAKTUPPGIFTER

Torben Ericson 054-197202
torben.ericson@lansstyrelsen.se

Roger Bergqvist 054-197263
roger.bergqvist@lansstyrelsen.se

Maria Hammarström 054-197265
maria.hammarstrom@lansstyrelsen.se

Kontakta Länsstyrelsen om du är intresserad av hela sammanställningen.

Obligatorisk gödslingsplan och fosforbalans för KRAV-bönder

Om du odlar enligt KRAV:s regler ställs krav på dig att du ska anpassa gödslingen till grödans behov. Varje år ska du planera din gödsling genom att göra en gödslingsplan för åtminstone kväve och fosfor. Om du enbart använder egen stallgödsel och har mindre än 25 djurenheter och/eller max 4 hektar åker räcker det med att du skriver en gödslingsjournal. Du behöver göra en fosforbalans minst vart tredje år om du odlar mer än

50 hektar åker eller har mer än 25 djurenheter och köper in foder- eller gödselmedel till gården.

Vill du ha hjälp att göra en gödslingsplan eller en växtnäringsbalans för fosfor/kväve? Att få en växtnäringsbalans eller gödslingsplan utförd i dataprogrammet STANK In Mind kostar 500kr per rådgivning. Kontakta Malin Eliasson på Länsstyrelsen, 054-19 72 12, för mer information.

Bredband på landsbygden

Under åren 2010-2012 har Länsstyrelsen och Post och telestyrelsen varit med och finanserat 23 fiberföreningars utbyggnad av fiberbaserat bredband på landsbygden i Värmland med drygt 33 miljoner kronor. Stödmedlen har varit slut sedan tidigt i höstas, men nu fylls det på med ytterligare cirka 29 miljoner. Det är välbehövligt även om vi hela tiden jobbar för att få mer pengar. Behovet är enormt! Är du intresserad av att starta en fiberförening? Läs mer om bredband på landsbygden på vår hemsida eller hör av dig till ditt Leaderkontor eller till Länsstyrelsen, Åsa Melander, 054- 19 72 68.